

V prvních vyučovacích hodinách jde především o vytvoření příjemné atmosféry, o navázání blízkého kontaktu mezi učitelem a žákem a o budování **vztahu** mezi začínajícím hráčem a jeho nástrojem. K tomu nechť slouží hravá forma výuky, která žáka přivede na myšlenku, že flétna je **dobrý kamarád**, kterého má vždy po ruce.

V průběhu 1. kapitoly se začínáme **seznamovat** se všemi **základními prvky flétnové techniky** - držením nástroje, tvořením tónu i artikulací. Základní heslo pro učitele:

NENÍ KAM SPĚCHAT!

Zvládne-li žák dobře základy, bude jeho hra kvalitnější a případnou „časovou ztrátu“ z počátečních hodin hravě dožene v budoucnu.

SEZNÁMENÍ S FLÉTNOU



Než se pustíme do vysvětlování držení nástroje, můžeme žáka nechat flétnu rozložit, složit a zábavným způsobem přitom nástroj popsat. Není až tak podstatné, jestli si napoprvé zapamatuje pojmy jako vzduchový kanálek, lábium apod., naopak velmi důležité je **vyzkoušet různé způsoby tvoření zvuku**.

POSTUP 1: RŮZNÉ ZPŮSOBY TVOŘENÍ ZVUKU

- Foukání do samotné hlavičky flétny
 - Přikrýváním lábium volnou rukou vzniká houkavý zvuk. (obr. 1)
 - Posunujeme-li prst uvnitř hlavičky, mění se výška tónu. (obr. 2)
 - Zakryjeme-li zcela spodní otvor hlavičky, je tón nejhlubší. (obr. 3)
 - Když opatrně přikryjeme lábium dlaní, neozve se žádný zvuk. (obr. 4)
- Zpívání do spodní části flétny (střední díl + nožka jsou složené dohromady)
 - „Flétnová trumpeta“ - konec středního dílu vložíme do pusy, zpíváme nebo broukáme melodii, všímáme si rezonance nástroje, případně můžeme zakrývat a odkrývat tónové otvory a sledovat přitom zvuk.
- Bubnování prsty na tělo flétny
- Foukání přes tónové otvory (obr. 5)
 - Princip příčné flétny - ozve se syčivý zvuk.

- „Napadne tě, jak ještě se dá na flétnu zahrát?“ Hlavním cílem uvedených cvičení je především probudit zájem žáka o nástroj. Kontrolované tvoření zvuků a tónů přijde na řadu zanedlouho.



obr. 1



obr. 2



obr. 3



obr. 4



obr. 5

Rozhodně je třeba zmínit alespoň stručně **péči o nástroj**. Vysvětlíme žákovi, jak a proč je třeba flétnu po každém hraní rozložit a vytřít. Více informací o zacházení s nástrojem najdete na straně 8 v MS. Pamatujme, že nejcitlivější částí zobcové flétny je oblast lábium, té bychom se nikdy

neměli dotýkat prsty. V případě, že labium zakrýváme jako v postupu 1, obemkneme celou hlavici dlaní tak, abychom se hrany lábía nedotkli.

ČÍSLOVÁNÍ TÓNOVÝCH OTVORŮ

V této učebnici používáme způsob číslování tónových otvorů běžný v moderních holandských, německých a anglických školách - levý palec je označen číslicí 0, prsty levé a pravé ruky 1-7, zakrytý spodní otvor flétny - 8, částečně zakrytý otvor přeškrtnutou číslicí, např. 6 nebo 7.

DRŽENÍ FLÉTNY A POSTOJ PŘI HRANÍ

Obrázky v ŽS ukazují vzorové držení nástroje a postoj při hře. Během výuky se k nim budeme moci vracet („Vzpomeň si, jak stojí kluk na straně 8.“).

NĚKOLIK DŮLEŽITÝCH ZÁSAD

- Postoj při hře na flétnu je pohodlný, vychází z postoje přirozeného.
- Nohy jsou mírně rozkročené, stojíme na celých chodidlech, nepropínáme kolena (raději je necháme nepatrně pokrčená).
- Trup držíme rovně, avšak nikoli násilně a ztuhle. Ne „v pozoru“!
- Hlava je vzpřímená, není vystrčená za flétnou dopředu ani zakloněná.
- Ramena při hraní nezvedáme, ani je násilím netlačíme dolů - necháme prostě ruce v ramenou uvolněné (nejčastěji mají žáci tendenci zvedat ramena při nádechu).

Tyto zásady jsou obecně platné, ale uvědomme si, že tělo každého člověka je stavěno trochu odlišně; neexistuje žádná univerzální „správná“ šablona pro všechny žáky.

Snaha o správný postoj by rozhodně neměla vést k nehybnosti. Hudba je bytostně spjata s pohybem a naprosté znehybnění často bývá na škodu.

Na obrázcích v ŽS si všimějme především

- tvaru pravého palce
- použití pravého malíčku k vyvážení nástroje
- tvaru prstů, které spočívají na dírkách

- tvaru prstů, které nezakrývají dírky
- tvaru rtů
- tvaru levého palce

VYVÁŽENÍ NÁSTROJE

Při hře musí být flétna stabilní, vyvážená. Pro stabilitu flétny je nutné neustále cítit **tři opěrné body** - pravý palec, spodní ret a opěrný malíček, později doplněný nebo nahrazený jedním či více prsty přikrývajícími tónové otvory. Jakmile jeden z opěrných bodů chybí, flétna vypadává z ruky a hráč se cítí nejistě.

Možná se zdá, že v počátečních krůčcích výuky hry na lehkou sopránovou flétnu není problematika vyvážení nástroje tím nejdůležitějším. Nenechme se mýlit - pro šestileté dítě je sopránová flétna podobně těžká, jako pro vzrostlejší žáky flétna altová, a co je ještě důležitější, vyvážení nástroje úzce souvisí s držením a pohyblivostí jednotlivých prstů. Jakékoli opomenutí se učiteli i žákům vymstí v budoucnu, věnujme proto tomuto tématu od začátku náležitou pozornost.

Při hře leží hlavní část váhy nástroje na pravém palci. Pro usnadnění může učitel na nástroji příslušné místo označit např. pomocí izolepy nebo náplastí. **Vyvarujeme se** však používání všelijakých **opěrek**, které jsou s některými nástroji dodávány. Využití druhého opěrného bodu - spodního rtu - bude vysvětleno o pár řádků níže. Osvědčeným způsobem, jak získat potřebný třetí bod, je zlehka opřít pravý malíček o okružní mezi 6. a 7. tónovým otvorem (viz obr. 6), kde může spočívat v průběhu hry. Prsty, které zakrývají tónové otvory, by v principu neměly být ani příliš zakřivené, ani natažené, doporučujeme vycházet z přirozeného tvaru ruky.



obr. 6

HESLO: **TŘI OPĚRNÉ BODY**